Brukarstyrd
Brukarrevision 2026

Sprututbytet
Skaraborgs Sjukhus Skövde

BRUKARRÅDET
för missbruksfrågor
Västra Götaland

Brukarrevision
Sprututbytet Skövde

Brukarrådet för Missbruksfrågor Västra Götaland består av ett stort antal föreningar med erfarenheter från skadligt bruk och beroende. Genom sina kunskaper och erfarenheter kan Brukarrådet lättare skapa kontakt med klienten än vad myndigheter har. Brukarrådets arbete kan bidra till en bättre fungerande beroendevård. Den erfarenhet och kunskap som klienten har när det gäller skadligt bruk och beroende är inte något som går att läsa sig till. Tar man tillvara dessa erfarenheter och kunskaper är vi säkra på att vården blir både bättre och billigare i ett längre perspektiv. Vi vill också poängtera att klienterna naturligtvis förväntas ta aktiv del i sin behandling, det är trots allt klienten som gör jobbet med hjälp av de verktyg som hen får.

För mer information om Brukarrådet för Missbruksfrågor Västra Götaland:

Anders Olofsson, anders@brukarstyrd.se

Gunilla Blad, gunilla@brukarstyrd.se

Innehåll

Syfte 3
Revisionsgruppen 3
Tystnadsplikt och anonymitet 3
Bortfall 3
Genomförande 4
Bakgrundsfakta om verksamheten 4
Resultat 5
Analys 13
Revisionsgruppens reflektioner 14

Syfte

Syftet med den brukarstyrda brukarrevisionen är att få klarhet i styrkor och förbättringspunkter av verksamheten på Sprututbytesmottagningen, Skaraborgs Sjukhus Skövde, för att på så vis förbättra resultatet för de brukare som är inskrivna på enheten.

Revisionsgruppen

Projektgruppen har bestått av en projektledare och två revisorer.
Den brukarstyrda brukarrevisionen utformades och utfördes av brukarrevisorer, dvs brukare eller närstående med egna erfarenheter av likartad verksamhet. Brukarrevisorerna har inte själva varit aktuella i den verksamhet som här granskats vilket varit en förutsättning för att säkerställa trovärdigheten.
Samtliga i projektgruppen har genomgått utbildning i Brukarstyrda Brukarrevision. Utbildningen genomförs för att revisorerna och övriga projektmedarbetare ska kunna konstruera relevanta enkätfrågor, få kunskap för att sammanställa resultatet och göra en bra svarsanalys. Enkätfrågorna har utformats av projektgruppen i sin helhet men själva revisionen har genomförts av brukarrevisorerna. Information, förankring och återkoppling till alla berörda brukare, personal och ledning har varit centrala delar i revisionsarbetet.

Anonymitet och tystnadsplikt

Tystnadsplikt och integritet är våra ledord både i förhållande till de brukare som medverkar och de som utför revisionen. Vid det inledande informationsmötet poängterades anonymitet och tystnadsplikt kring deltagarna i enkäten.
Enkätsvaren förvaras där endast projektgruppen haft tillgång till dem. Projektgruppen förbehåller sig rätten att inte ta med vissa utpekande svar då dessa skulle kunna härledas till vissa enstaka respondenter och på så vis skulle anonymiteten äventyras.

Bortfall

Sedan mottagningen öppnade 2018 är det total 404 brukare inskrivna. *Antalet* nya inskrivna under 2025 var 19. Under de veckor vi gjorde revisionen valde 25 brukare att svara och några fåtal avstod.
Vi har medvetet valt att plocka bort vissa svar på frågor med öppna svarsalternativ eller eventuella kommentarer för att kunna säkerställa anonymitet för respondenterna. Vid något tillfälle har det förekommit namn på personer i personalen när det gäller bemötande vilka tagits bort för att inte vara utpekande.

Genomförande

Den strategiska hälso och sjukvårdsnämnden i Västra Götaland tog beslut att det ska genomföras brukarstyrd brukarrevision på samtliga sprututbytesmottagningar inom Västra Götalandsregionen under 2025/2026. Brukarrådet för missbruksfrågor i Västra Götaland fick uppdraget i september och påbörjade revisionen på Skaraborgs Sjukhus Skövde i augusti 2026. Revisorsgruppen träffade personalen i augusti 2026 och genomförde revisionen vid 13 tillfällen under augusti/september 2026.

Bakgrundsfakta om verksamheten

Huvudman är Västra Götalandsregionen/Skaraborgs Sjukhus.
Socialstyrelsens riktlinjer för sprututbyte betonar att syftet är att förebygga blodsmitta och motivera till vård genom att tillhandahålla steril utrustning, vaccinationer och testning samt stödja till missbruksbehandling. Verksamheterna ska vara lågtröskel och bemannas med sjukvårdspersonal och socionomer samt samarbeta med beroendevården.
På avdelningen i Skövde arbetar personer från olika yrkeskategorier såsom kurator, infektionsläkare, sjuksköterskor från infektion och psykiatri samt barnmorska. Mottagningen erbjuder rådgivning och stödjande samtal till drogfrihet. Avdelningen erbjuder provtagning för HIV och hepatit, behandling mot hepatit C och vaccination mot hepatit A och B. Den som injicerar droger intravenöst och är 18 år eller äldre är välkommen och kan förutom att byta sprutor och kanyler även få kondomer. Verksamheten bygger på att förhindra smittspridning och att motivera till drogfrihet. Mottagningen har egen ingång med väntrum.

Resultat

1. Vilket kön har du?

25 svar

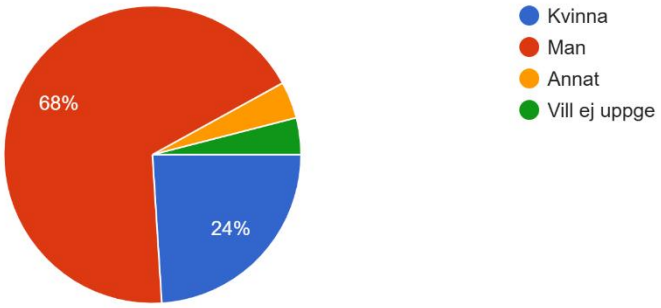

2. Ålder?

25 svar

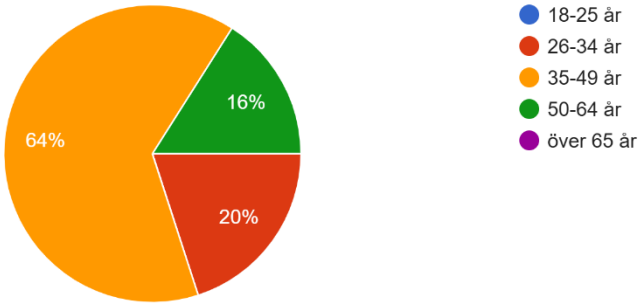

3. Har du bostad?

25 svar

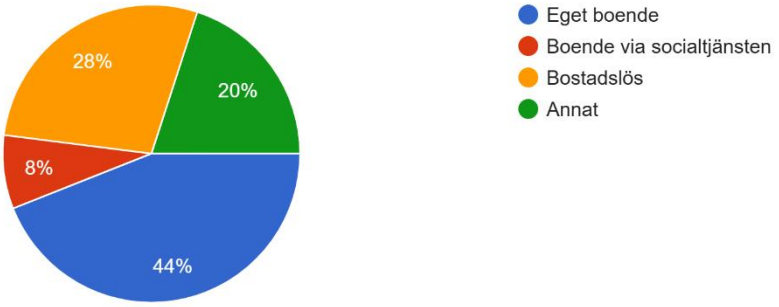

4. Har du barn

25 svar

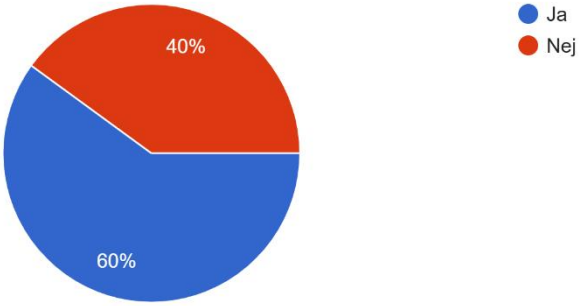

5. Har du arbete?

25 svar

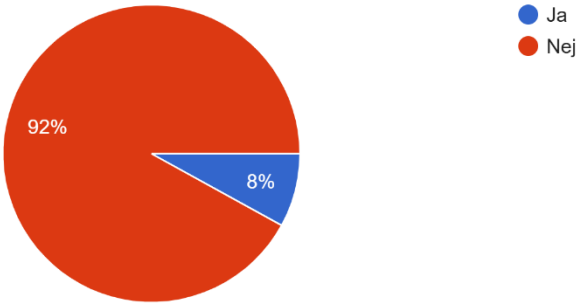

6. Vilka droger använder du?

25 svar

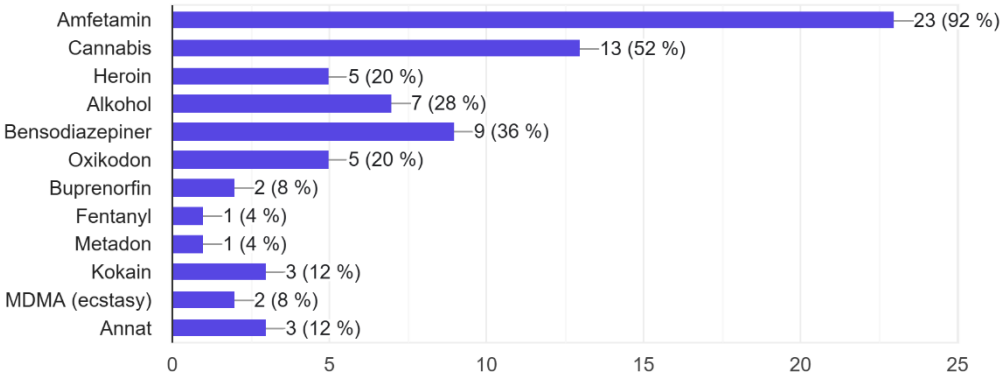

7. Har du fått hjälp med att kontakta beroendevården eller socialtjänsten?

25 svar

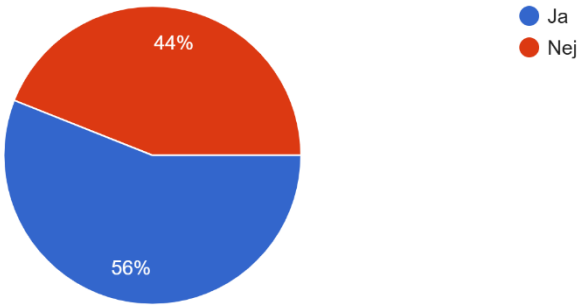

8. Hur fick du veta om sprututbytet?

25 svar

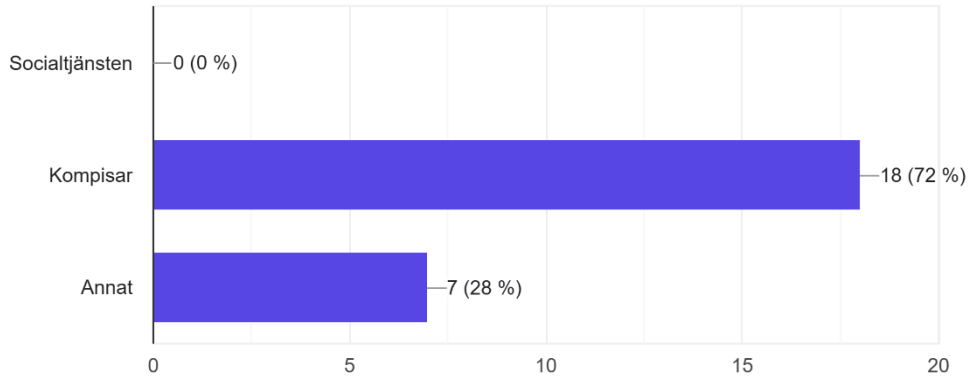

9. Hur ofta kommer du till sprututbytet?

25 svar

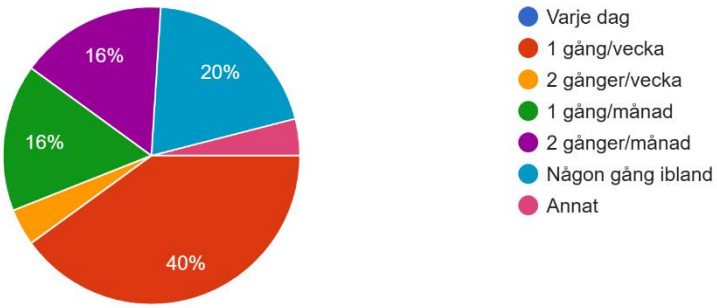

10. Är du nöjd med öppettiderna?

25 svar

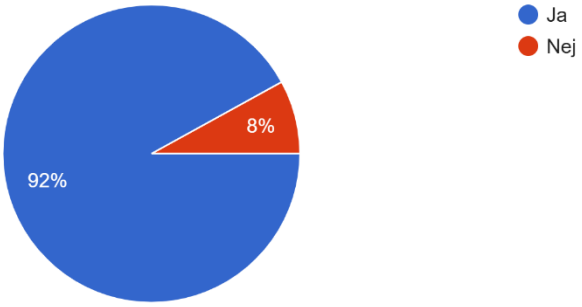

11. Är du nöjd med placeringen av mottagningen?

25 svar

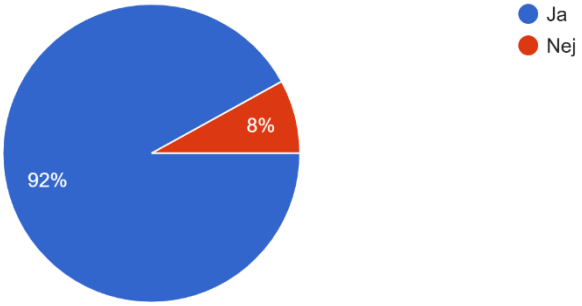

12. Har du en fast vårdkontakt?

25 svar

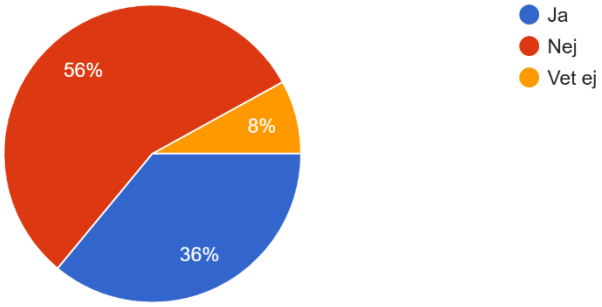

13. Har du en vårdplan

25 svar

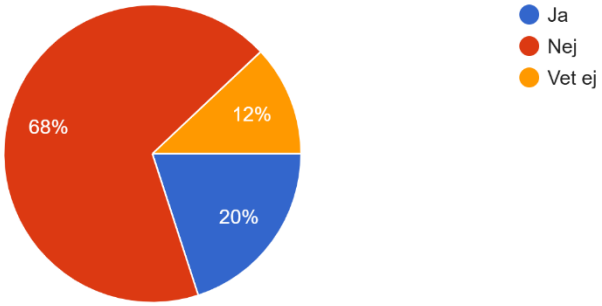

14. Har du en samordnad individuell plan (SIP)

25 svar

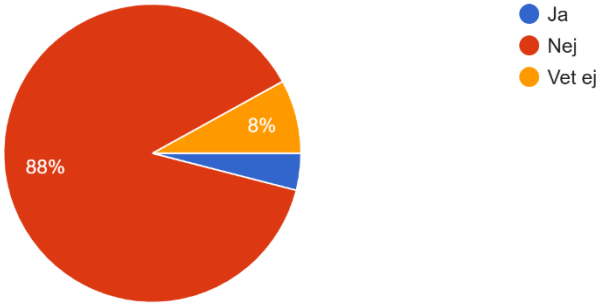

15. Vem/vilka har du kontakt med på sprututbytet?

25 svar

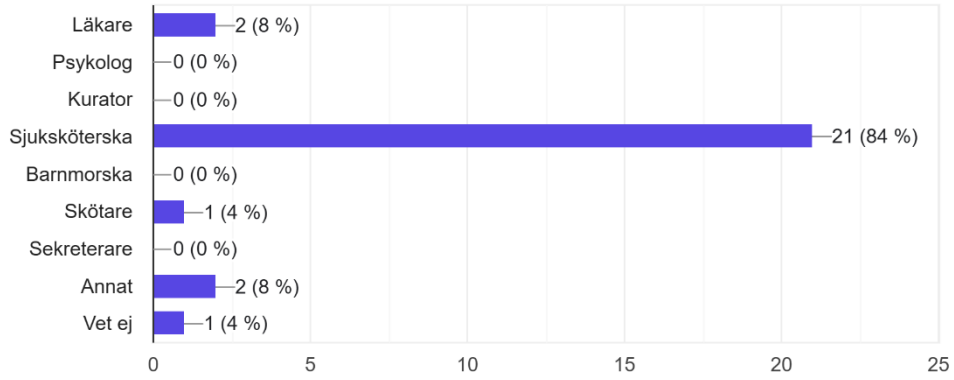

16. Känner du att dina besök på mottagningen leder till en positiv förändring för dig?

25 svar

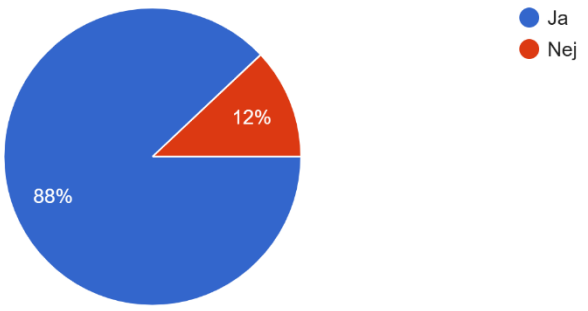

17. Har du genom mottagningen fått information om andra grupper, föreningar eller stödverksamheter som du kan delta i?

25 svar

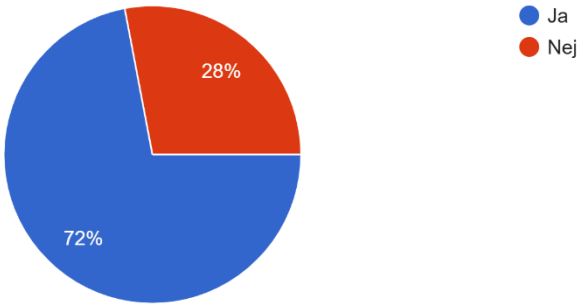

18. Vad har du för erfarenhet av Naloxon?

25 svar

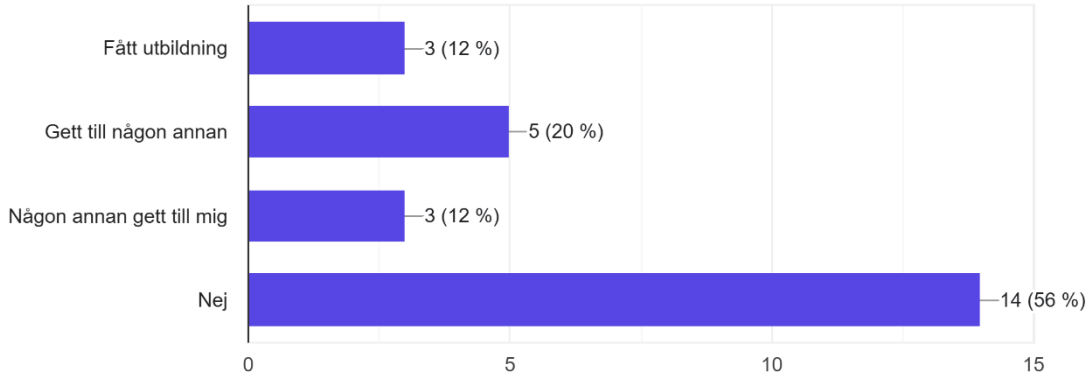

19. Hur upplever du att du blir bemött av personalen?

25 svar

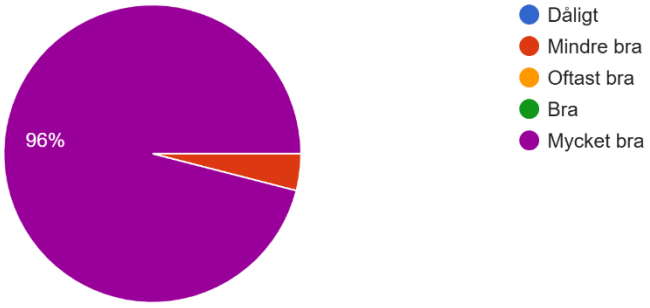

20. Känner du dig trygg på sprututbytet?

25 svar

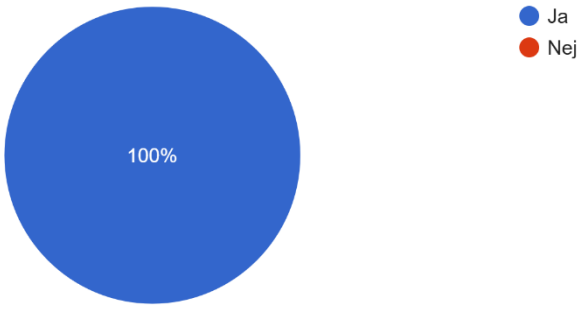

21. Känner du att du kan framföra dina åsikter till personalen?

25 svar

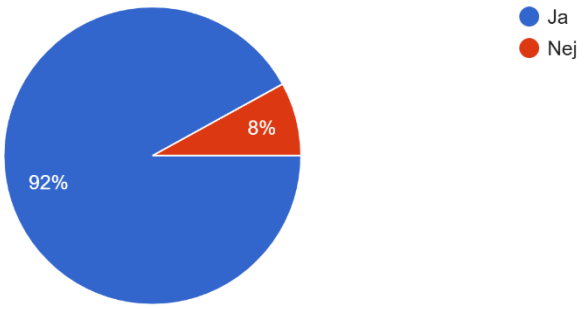

22. Vet du vart du ska vända dig om du upplever att kontakten med personalen inte fungerar?

25 svar

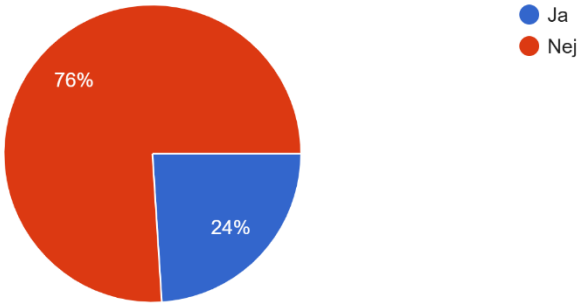

23. Är det något du vill tillägga? Vi vill gärna ha dina åsikter. 14 svar

De är bäst (hjärta)
Finns bara gott att säga om personalen.
Jag har varit på bytet i Jönköping och rekommenderar att ta inspiration därifrån gällande extra förmåner i form av matlådor och frukt.
Jag vill ha 100 set.
Ge personalen högre lön de är bra
Mycket bra bemötande och trevlig personal. Allt fungerar toppen.
Finns inget dåligt att säga alltid vart bra bemötande sen dag 1 oavsett tillstånd.
Jag tycker det är mycket bra att det är så generösa öppettider.
Det är bra och stället är öppet för förändring
Öppet på helgerna! Mer olika storlekar på nålar.
Personal (hjärta)
Öppet gärna någon dag på helgen. Här möts man alltid av ett leende vilket är toppen. Tycker inte sjukvården ser vilket jobb tjejerna gör här på bytet. Dom ser verkligen människan och inte problemet eller drogerna.
Bästa Annika och Ingeborg (Hjärta)
Funkar bäst (hjärta)

Analys

Bemötande och trygghet

90% av respondenterna upplevde att de bemöttes bra eller mycket bra av personalen. På frågan om de kunde framföra sina åsikter till personalen ansåg 100% att de kunde det. I fritexten kring bemötande är svaren till största del positiva och de flesta tycker att de bemöts på ett bra sätt. På frågan om de vet vart man ska vända sig om de upplever att kontakten med personalen inte fungerar visar att 24% vet detta men hela 76% faktiskt inte känner till detta.

Delaktighet

Delaktighet är viktig för att nå framgång inom de flesta områden. Därför frågade vi respondenterna om de har en vårdplan.
Här svarade 20% att de har en vårdplan, 68% att de inte hade det och övriga 12% att de inte visste eller att de inte hade någon vårdplan. Vid frågan om respondenterna hade en samordnad individuell plan (SIP) svarade 4% att de hade en sådan.

Insatsens betydelse

För att ta reda på respondenternas upplevelse av de insatser de får i förhållande till framtidsutsikt, sociala nätverk och minskat beroende ställde vi frågor såsom:

- Känner du att dina besök på mottagningen leder till en positiv förändring?
- Har du genom mottagningen får information om andra grupper, föreningar och stödverksamheter som du skulle kunna delta i?
- Vad har du för erfarenhet av Naloxon?

88% av respondenterna upplever att besöken på mottagningen leder till en positiv förändring. Där den viktigaste faktorn till framgång är personalen. Kontakten med andra av samhällets stödinsatser är en viktig del för att få ordning på livet och 72% av respondenterna ansåg att de fått information om andra grupper, föreningar och stödverksamheter som de skulle kunna delta i.
Naloxon är ett läkemedel som effektivt häver en opioidöverdos och delas ut gratis på sprututbytes- och laromottagningar. Därför ställde vi frågan om respondenternas erfarenhet av naloxon. Här svarade 56% att de inte hade någon erfarenhet alls av naloxon (Naloxon delas inte ut till alla), 12% att de fått utbildning, 20% att de gett till någon annan och 12% att något gett naloxon till dem. (På den här frågan kunde det ges flera svarsalternativ)

Revisionsgruppens reflektioner

Revisionsgruppen har reflekterat, diskuterat och analyserat resultaten av enkätundersökningen och vill ge våra tankar på det som är bra och det som skulle behöva förbättras.
Den grupp av brukare som besöker en sprututbytesmottagning har i många fall mötts av misstro och misslyckanden i sina liv. Därför är det glädjande att det i enkäten framgår att det stora flertalet känner sig väl bemötta av personalen och känner att de blir lyssnade på. Detta har visat sig vara en av framgångsfaktorerna i en lyckad behandling.
Vi tycker att det är positivt och viktigt med närhet till kollektivtrafik vilket gör det enkelt att besöka sprututbytet.
Att bli drogfri, nykter, få en bostad och jobb är inget som per automatik löser livet. Sociologen Antonovsky myntade begreppet KASAM (känsla av sammanhang) som står för begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet. För att greppa sin tillvaro och känna att man äger sitt liv bör en människa uppleva ett visst mått av egenmakt. Att vara delaktig i att ta fram en vårdplan är ett steg i att nå sina mål. Enkäten visar att 88% av de svarande upplever att de inte varit delaktiga i arbetet med sin vårdplan. Orsaken till detta är säkert väldigt varierande men målet borde ändå vara att alla ska kunna svara ja när de får frågan om de varit med i planeringen av vårdplanen.
Vi förutsätter att alla strävar efter en lyckad behandling och 88% av respondenterna upplever en positiv förändring genom sina besök på mottagningen. Detta ser vi som ett lyckat resultat.
När vi tolkat statistiken så noterar vi att på frågan hur de fick veta om att sprututbytet fanns så svarade alla att det var genom kompisar eller annat och ingen genom socialtjänsten. Vår fundering här är om det verkligen är så att socialtjänsten inte informerar eller att de inte känner till verksamheten. Brister kommunikationen mellan regionens verksamheter och kommunernas verksamheter?
Vi upplevde både personalens bemötande av brukarna och väntrummets utformning som väldigt positivt. Det serverades kaffe och kaka vilket höjer värdet på besöket.
Civilsamhället och brukarorganisationerna är en viktig aktör i samhället och många gånger avgörande för ett liv utanför vård och behandling. Därför ser vi att information om stödverksamheter som tex AA, NA, Stadsmissionen eller Länkrörelsen finns tillgängliga på mottagningen.
Något vi reflekterat över och vill belysa är att sprututbytets upptagningsområde är stort och att brukare som bor i kranskommunerna till Skövde kan ha svårt att ta sig till mottagningen. Där ser vi att en lösning skulle kunna vara att inrätta ett mobilt team.

BRUKARRÅDET
för missbruksfrågor
Västra Götaland

Anders Olofsson, anders@brukarstyrd.se

Gunilla Blad, gunilla@brukarstyrd.se

Brukarrådet
För missbruksfrågor
Västra Götaland